

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Фізико-технологічний факультет
Кафедра теорії та методики професійної освіти

***СУЧАСНИЙ ВЧИТЕЛЬ
ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ:
ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ***

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
26-27 жовтня 2016 р.**

Україна, Рівне
Видавець О. Зень
2016

УДК 373.5.011.3- 051:331

ББК 74.268

П 341

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 10 від 27 жовтня 2016 р.)

Редакційна колегія:

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ – голова оргкомітету;
Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук., професор, перший проректор РДГУ – заступник голови оргкомітету;
Дейнега Олександр Вікторович – кандидат економічних наук, проректор з наукової роботи РДГУ – заступник голови оргкомітету;
Сингаївський Дмитро Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент, декан фізико-технологічного факультету РДГУ;
Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики професійної освіти;
Поліщук Наталія Володимирівна – кандидат технічних наук, доцент;
Шутяк Володимир Георгійович – кандидат педагогічних наук, доцент;
Дупак Надія Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент;
Кирильчук Юрій Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент;
Літковець Олена Дмитрівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач;
Шурин Олена Іванівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач.

Рецензент:

Савченко Лариса Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики технологічної освіти ДВНЗ «Криворізький національний університет».

Сучасний вчитель трудового навчання та технологій: досвід та перспективи.
Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Рівне 26 – 27 жовтня 2016 року). – Рівне: О. Зень, 2016. – 114 с.

ISBN 978-617-601-167-5

У збірнику представлено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Сучасний вчитель трудового навчання та технологій: досвід та перспективи», яка відбулася 26-27 жовтня 2016 р. на базі Рівненського державного гуманітарного університету, за ініціативи кафедри теорії і методики професійної освіти. Тематику доповідей присвячено: шляхам удосконалення форм і методів організації науково-дослідницької та позааудиторної роботи; сучасним методикам і практичному досвіду: викладання навчальних дисциплін у системі підготовки вчителів трудового навчання та технологій; навчання учнів в загальноосвітніх закладах трудового навчання та технологій.

Збірник адресовано науковцям, аспірантам, вчителям трудового навчання, студентам, з метою використання в науковій та навчальній діяльності.

*За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей.
Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.*

УДК 373.5.011.3- 051:331
ББК 74.268

ISBN 978-617-601-167-5

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2016
© Автори статей, 2016

ЗМІСТ

Передмова	3
Андрощук І.В. Проектна технологія як засіб підготовки вчителів трудового навчання та технологій до педагогічної взаємодії.....	4
Андрощук І.П. Позаурочна предметно-перетворювальна діяльність майбутніх вчителів трудового навчання.....	6
Бережна М.В. Інженерно-педагогічна складова діяльності викладачів практичного навчання.....	9
Борисова Т.М. Самостійна навчальна робота студентів у світлі євроінтеграції.....	12
Валага А.М. До проблеми розвитку технічного мислення у майбутніх вчителів трудового навчання.....	14
Вовк Н.В., Селиверстова Г.В. Уроки трудового навчання з застосуванням технології емпайрмент.....	16
Войтко А.І., Хоронжевський О.М., Зброжек Д.Г. Використання інтерактивних технологій на заняттях профільного навчання «Деревообробка» в 10-му класі	17
Галамбош Г.В. Патріотичне виховання молоді: сучасні аспекти розвитку	19
Гомонець О.А. Впровадження інноваційних технологій в систему підготовки вчителя трудового навчання у педагогічному коледжі.....	21
Гордійчук Ю.П. Теоретичні аспекти розвитку графічних компетентностей в учнів на уроках трудового навчання.....	23
Гриценко Л.О. Інтерактивні технології навчання студентів графічних дисциплін	25
Гусак Н.В. До питання про формування професійної самосвідомості майбутніх учителів трудового навчання.....	28
Дорош Г.В. Теоретичні аспекти формування в учнів старших класів навчальних компетентностей засобами проектних технологій	30
Дупак Н.В. Підготовка майбутніх вчителів технологій до інноваційної діяльності..	32
Жогло Н.В. Підготовка майбутнього вчителя технологічної освіти до реалізації проектних технологій.....	35
Калязін Ю.В. Інтерактивні системи навчання при вивченні метрології та стандартизації.....	37
Кирильчук Ю.В. Організація дослідницької роботи майбутніх вчителів технологій при вивченні методичних дисциплін	39
Кібальник В.А. Переваги та недоліки програмного забезпечення системи дистанційного навчання.....	42
Кудря О.В. Підготовка майбутніх вчителів трудового навчання до навчання учнів основної школи елементам дизайну.....	45
Кузьменко П.І. Вплив міжпредметних зв'язків з інформатики та обчислювальної техніки на засвоєння студентами знань з інженерної та комп'ютерної графіки.....	46
Кулінка Ю.С. Методичні аспекти використання арт-технологій на уроках трудового навчання.....	49
Лісова С.В. Професійна компетентність майбутнього вчителя у контексті модернізації вищої освіти.....	52
Літковець О.Д. Впровадження сучасних педагогічних технологій в процес	

підготовки вчителя трудового навчання та технологій.....	54
Мельник І.В. До питання фахової підготовки сучасного вчителя трудового навчання та технологій.....	56
Мокляк В.І., Одарчук О.М. Самопізнання особистості засобами арт-терапевтичної техніки лялькотерапії на уроках трудового навчання.....	59
Нагорна Н.О. Евристичні методи проектування як засіб формування проектно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання.....	63
Орлова Н.С. Залучення учнів молодшого шкільного віку до художнього конструювання.....	66
Осіпова В.С. Мультимедійні технології як важлива перспектива розвитку освітнього процесу.....	68
Охріменко Л.С. Традиційний костюм українців XVI-VII століття.....	70
Поліщук Н.В. Освітній аспект застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання.....	72
Поляков С.В. Технологія розробки дидактичного супроводу засобами SAMTASIASTUDIO процесу навчання креслення.....	74
Савенко І.В. Естетичне виховання у процесі підготовки майбутніх учителів технологій до викладання основ дизайну.....	77
Сервачак О.В., Малєєва І.В. Формування жіночої та національної ідентифікації дівчат на уроках трудового навчання.....	79
Сергійчук Н.М. Формування професійних умінь майбутніх учителів технологій засобами ІКТ.....	81
Симонович Н.В. Сутнісні особливості інтерактивних технологій навчання.....	83
Сіпайло В.О. Використання засобів комп'ютерної техніки на уроках трудового навчання.....	85
Титаренко В.М. Гігієнічна культура учнів загальноосвітньої школи на уроках трудового навчання	87
Титаренко В.П. Естетико-педагогічна проекція українських народних промислів.....	89
Титаренко О.О. Самостійна робота студентів при організації навчального процесу.....	91
Фещук Ю.В. Графічна підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій у системі вищої освіти.....	92
Цина А.Ю. Проектування та впровадження інноваційних педагогічних технологій.....	94
Чорнусь С.М. Зв'язок графічної підготовки майбутніх учителів технологій з вивченням дисципліни «Обробка конструкційних матеріалів».....	96
Шевчук А.А. Текстова вишивка: історичні аспекти української орнаментики на уроках трудового навчання.....	99
Шурин О.І. До питання підготовки вчителя технологій у контексті євроінтеграції.....	101
Якименко А.В. Мультимедія як невід'ємний засіб підвищення ефективності навчального процесу.....	103
Яремчук І.А. Формування проектно-технологічної компетенції майбутнього учителя технологій в умовах педагогічного коледжу.....	105
Автори	109

вона чітко розкривається в ході проектно-пошукової діяльності, коли учень визначає і розв'язує завдання для кожного етапу проектування відповідно до обраної проблеми, визначає поточні проблеми на кожному з етапів і знаходить шляхи їх розв'язання, уточнює досягнутий результат із запланованим, вносить відповідні корективи до розробленого зразка, презентує результати продуктивної творчої діяльності за визначеними критеріями.

Провідними педагогічними умовами набуття учнями компетентностей у процесі технологічної освіти, які найбільш широко представлені в літературі є:

- активна співпраця учнів, вчителів і батьків у реалізації головної мети технологічної освіти;
- гуманізація і демократизація методів трудового навчання та виховання, взаємовідносин суб'єктів навчально-трудового процесу;
- поширення технологій, орієнтованих на особистість учня, зокрема проектної, інтерактивної, що ґрунтуються на спільній колективній меті та співпраці учасників;
- сприяння науково-дослідницькій, техніко-конструкторській, художньо-прикладній діяльності, індивідуальному навчанню та ініціативі;
- формування освітніх підходів, що тісно пов'язують теорію з практикою;
- залучення учнів до індивідуального та колективного оцінювання якості навчання;
- впровадження сучасних підходів та принципів технологічної освіти, засобів і прийомів, що сприяють вихованню у суб'єктів навчально-трудової діяльності високої культури праці [1; 2; 4].

Отже, завдяки інтеграції знань з різних галузей наук і виробництва у процесі технологічної освіти успішно здійснюється формування технологічних компетентностей якими повинен володіти випускник сучасної школи, що буде жити та працювати у високотехнологічному, інформаційно насиченому суспільстві, зокрема: бути здібними генерувати нові ідеї, творчо мислити;– гнучко адаптуватися до життєвих ситуацій, що постійно змінюються, самостійно набувати необхідні знання, вміло використовувати їх на практиці для вирішення різноманітних проблем, щоб протягом усього життя мати можливість знайти в ньому своє місце; самостійно критично мислити, вміти бачити труднощі, які виникають у реальному світі та шукати шляхи раціонального їх подолання, використовувати сучасні технології, чітко усвідомлювати, де і яким чином придбані ними знання можуть бути використані в навколишній дійсності.

Література

1. Коберник О Концепція технологічної освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів України / О. Коберник, В. Сидоренко //Трудова підготовка в закладах освіти. – 2010. – № 6. – С.3-11.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики/ Під заг.ред. О.В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112с.
3. Сидоренко В. К. Перспективи галузі «Технологія» в загальноосвітніх навчальних закладах України / В. К. Сидоренко //Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – № 4. – С.4-7.
4. Сучасний урок технологій у старшій школі: навчально-методичний посібник / за заг. ред. О. М. Коберника. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2011. – 248 с.

Дупак Надія Василівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
кафедра теорії і методики професійної освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Одним із пріоритетних завдань сучасної педагогічної освіти на всіх її етапах є активізація та проектування інноваційних педагогічних систем підготовки вчителя, спрямованих на забезпечення готовності педагога до праці у мінливих умовах різноманіття освітніх програм, підручників й освітніх установ. Тому не дивно, що останнім часом актуалізувалося питання підготовки педагога до інноваційної діяльності, тому що розвиток творчого потенціалу особистості вчителя – запорука підвищення якості навчально-виховної роботи сучасної школи.

Різні аспекти проблеми професійної підготовки вчителя знайшли своє відображення в історії педагогічної думки та набувають особливої актуальності і розробляються у багатьох напрямках на сучасному етапі.

Проблеми інноваційної діяльності в освіті розглядалися в дослідженнях С. Гончаренка, Б. Гершунського, В. Краєвського, І. Лернера, О. Пехоти, С. Сисоєвої та ін. [2].

Над проблемами застосування інноваційних технологій в освіті працювали такі вітчизняні педагоги, вчені серед яких: І. Бех, І. Зязюн, О. Киричук, О. Кoberник, В. Мадзігон, К. Макагон, С. Подмазін, О. Савченко, А. Сологуб, А. Фурман, М. Ярмаченко та ін. [2].

Проте і досі актуальними є проблеми підготовки вчителів трудового навчання відповідно до потреб сьогодення. Існує реальна суперечність: є законодавча та наукова база інноваційно вирішувати проблеми сучасної освіти, але цей процес гальмується через недостатню підготовку вчителів трудового навчання до інноваційної діяльності. Тому в умовах оновлення трудової підготовки в загальноосвітніх навчальних закладах України, розвитку освітньої галузі “Технологія” зростає потреба дослідження питань інноваційної діяльності вчителів трудового навчання та підготовки до її здійснення.

Дослідження питань підготовки майбутніх учителів трудового навчання до інноваційної педагогічної діяльності є актуальним, перспективним у світлі розбудови системи національної освіти.

Проблема потребує подальших досліджень, як комплексних міждисциплінарних, так і багаторівневих, у тому числі при вивченні дисциплін циклу професійної і практичної підготовки. Орієнтація курсів фахових методик на підготовку вчителів до стереотипної, інваріантної педагогічної діяльності, на “ідеальні умови” її здійснення, не відповідає сучасним вимогам, ускладнює адаптацію молодого спеціаліста.

Необхідність урахування сучасної інноваційної ситуації та майбутніх змін в освітньому середовищі вимагає, на нашу думку, переорієнтації дисциплін всіх циклів професійної підготовки (гуманітарного та соціально-економічного, природничо-наукового, професійної і практичної підготовки) на формування випускника вищої школи як суб'єкта інноваційної діяльності.

Педагогічні інновації - процес становлення чи вдосконалення теорії і практики освіти, який оптимізує досягнення її мети; результат процесу впровадження нового в педагогічну теорію і практику, що оптимізує досягнення освітньої мети [1, 8].

Вчитель трудового навчання повинен володіти знаннями і вміннями інноваційної діяльності і в галузі технологій виробництва, і в галузі педагогічної діяльності.

Педагогічна практика свідчить про суттєві недоліки трудового навчання, які пов'язані з однією з важливих проблем сьогодення - відповідністю реального змісту технологічної освіти запитам суспільства. Сьогодні існують певні суперечності між завданнями школи, орієнтованими на повну реалізацію творчих сил учнів, і старими формами та методами їх вирішення [2].

Спостереження за уроками та результати інтерв'ювання вчителів-предметників підтвердили, що практична діяльність вчителя трудового навчання пов'язана з постійним пошуком нової інформації щодо матеріалів, інноваційних технологій у техніці та на виробництві. Рівень його педагогічної майстерності знаходиться в прямій залежності від рівня сформованості самостійності його професійних дій.

Трудова підготовка – це комплексне поняття, компонентами якого є оволодіння основами наук, трудове та професійне навчання, трудове виховання, суспільно корисна і продуктивна праця, професійна орієнтація, позакласна робота і вона може бути пов'язана з технічною, обслуговуючою або сільськогосподарською працею. Відповідно до цього підготовка вчителів трудового навчання містить певні відмінності у змісті спеціально-фахової підготовки. Вони зумовлені «професіоналізацією» вчителя у тому чи іншому напрямі. Обслуговуюча праця становить самостійну міждисциплінарну галузь, яка стосується народного господарства та сфери обслуговування. Її зміст пов'язаний із виробленням товарів особистісного споживання, виробів декоративно-ужиткового мистецтва та забезпеченням життєвих потреб [2].

Основним завданням уроків трудового навчання є не тільки вплив на загальний фізичний розвиток особистості дитини, але і набуття учнями необхідних знань та практичних умінь, які є корисними і необхідними у повсякденному житті.

Школі необхідні методи навчання, які дозволяють повніше й ефективніше засвоювати знання, які імітують та моделюють елементи майбутньої практичної діяльності, дозволяють формувати основи практичних умінь і проводити їх своєчасну корекцію, створюють сприятливі умови для самопізнання й адекватної самооцінки, розширюють діапазон виявлення здібностей, збільшують можливості сформувати і проявити свою трудову позицію [4].

Головною метою уроків трудового навчання є формування технологічно освіченої особистості, підготовленої до самостійного життя і активної перетворювальної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного, інформаційного суспільства для реалізації творчого потенціалу учнів.

Досягнення цієї мети забезпечується змістом трудового навчання, який розроблено відповідно до Державних стандартів освітньої галузі «Технологія» [2].

Реалізація змісту навчальної програми з трудового навчання повинна забезпечувати формування у учнів цілісного уявлення про матеріальне виробництво, роль техніки, проектування і технологій у розвитку суспільства; формування технологічних умінь і навичок учнів; ознайомлення учнів із виробничим середовищем, традиційними, сучасними і перспективними технологіями обробки матеріалів; сприяння усвідомленню учнями значущості ролі технологій як практичного втілення наукових знань;

реалізація здібностей та інтересів учнів у сфері проектно-технологічної діяльності та технічної творчості; створення умов для самореалізації та професійного самовизначення кожного учня [2, 3].

Проблема розвитку країни і навіть її виживання, залежить від інновацій і творчості. Це вимагає необхідності не тільки різкого зростання чисельності фахівців, але й якості їх підготовки, неперервного росту їх кваліфікації.

В сучасних умовах зміст і реалізація предмету «Трудове навчання» викликає певне незадоволення в суспільстві, перш за все із-за відриву змісту цього предмету від досягнень сучасних технологій, низького рівня творчого розвитку учнів.

Теоретичну основу підготовки студентів до інноваційної діяльності складають такі напрями інноваційної діяльності вчителів трудового навчання, як: створення авторських програм (внесення змін у зміст шкільного предмета), запровадження у процес трудової підготовки школярів різноманітних типів, форм, методів навчання, ефективне поєднання традиційних та інноваційних підходів до організації навчально-виховного процесу (індивідуалізація навчання, робота з обдарованими дітьми, інтерактивні методики, нестандартні уроки, метод проектів, теорія вирішення винахідницьких задач, дидактичні ігри тощо), добір та створення засобів навчання, організація роботи учнів з навчальною інформацією на заняттях трудового навчання, пошук ефективних форм взаємодії вчителя та учнів, видів підтримки й допомоги школярам під час виконання практичних завдань [3]. Звісно, що основа цих умінь та навичок закладається під час навчання. Цю умову необхідно використати під час викладання методичних курсів з предметів, що становлять основу технологічного навчання. Важливе завдання професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання полягає у підготовці творчих педагогів, здатних самостійно мислити, аналізувати різноманітні методичні і практичні матеріали, альтернативні підручники, програми, здійснювати їх відбір і будувати власну роботу у відповідності до сучасних вимог розвитку системи освіти. Випускник повинен вміти самостійно оцінювати і творчо застосовувати будь-які традиційні або нові підходи у трудовому навчанні. Майбутні вчителі трудового навчання повинні оволодіти базовими знаннями з педагогічної інноватики, інформацією про процеси оновлення сучасної загальноосвітньої школи, інноваційні підходи, що застосовуються в освітній галузі «Технологія», ознайомитися з досвідом вчителів-новаторів, які працюють у фаховій галузі, а також вчителів інших предметів [2].

Світовий досвід освіти вказує на те, що освітня галузь «Технологія» є необхідною компонентою загальної освіти школярів, яка надає їм можливість застосовувати на практиці і творчо використовувати знання основ наук в галузі проектування, конструювання і виготовлення різноманітних виробів. Тим самим забезпечується спадкоємність переходу учнів від загальної до професійної освіти, безперервної самоосвіти і трудової діяльності [6].

Необхідність урахування сучасної інноваційної ситуації та майбутніх змін в освітньому середовищі вимагає, на нашу думку, переорієнтації дисциплін всіх циклів професійної підготовки (гуманітарного та соціально-економічного, природничо-наукового, професійної і практичної підготовки) на формування випускника вищої школи як суб'єкта інноваційної діяльності.

Підготовка майбутнього вчителя цього напрямку повинна ґрунтуватися на фундаменті компетентнісного підходу, а тому майбутнього педагога варто навчати умінню ставити педагогічні цілі, як проекти формування компетентностей, а не лише орієнтування у певній предметній сфері (у вигляді знань, умінь, навичок). Педагог повинен володіти ефективною діагностикою ситуації розвитку особистості дитини; уміти здійснити оцінку й проектування механізмів, ресурсів її розвитку; володіти педагогічними технологіями; особливо технологією співробітництва педагога й вихованця в здійсненні соціальних і морально-гуманітарних проектів [5].

Сутність процесу професійного становлення педагога полягає у збагаченні знань й умінь педагога, формуванні професійної компетентності, необхідної для успішного виконання інноваційної діяльності за допомогою проектування й реалізації індивідуальних освітніх програм [1].

Література

1. Алфімов Д. В. Інноваційна освітня система вищої школи: шляхи відродження / Д. Алфімов [текст] // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: зб. наук. пр. / Ред. кол. Л. І. Даниленко та ін. - К. : Логос, 2000. - С. 158 - 160. (in Ukrainian)
2. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні : Навч.-метод. посібник / За заг. ред. О. М. Коберника, Г. В. Терещука. - Умань : СПД Жовтий, 2008. - 212 с. (in Ukrainian)
3. Козлова О. Г. Методика інноваційного пошуку вчителя: Навч.-метод. посібник / О. Г. Козлова [текст]. - Суми : ВВП «Мрія - 1» ЛТД, 1998. - 96 с. (in Ukrainian)
4. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В. Г. Кремень. - К.: Грамота, 2003. - 216 с. (in Ukrainian)
5. Стрілець С.І. Інноваційні педагогічні технології у вищій школі : навч.-метод. посіб. / С. І. Стрілець [текст]. - Чернігів : ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, 2012. - 200 с. (in Ukrainian)
6. Jensen O.B., Richardson T. Regional innovation systems in the Lisbon strategy / [електрон. ресурс]: Режим доступу: www.nj.nl/publish/pages/514805/lag05-debruijn1.pdf